

WANDELREPORTAGE

BELGIË, NEDERLAND, DUITSLAND

AMBASSADEUR OP HET HERTOG LIMBURGPAD

Aanleiding voor mijn tocht is een voordracht over het oude Hertogdom Limburg in de bibliotheek van Kerkrade. Als Brabander voel ik me haast persoonlijk schuldig voor de Slag bij Woeringen en de verovering van het hertogdom door de Brabanders. Misschien kan ik die geschiedenis wandelend en schrijvend goedmaken ...

LINTBURG

Na de voordracht polst de spreker, Frits Sprokel, me of ik ambassadeur van het Hertog Limburgpad (HLP) voor Vlaanderen wil zijn. Eerste voorwaarde voor mijn benoeming: het pad helemaal afwandelen. En zo sta ik op een mooie lentedag midden op het langgerekte, gekasseide plein van *Limbourg*. Vanuit dit bastion regeerden tussen de 11de en 13de eeuw de hertogen. De Vesder stroomt in het dal als een lint onder en rond de burcht. Lintburg of Limburg, ligt hierin de naamverklaring of is het volksetymologie? Twee rijen statige herenhuizen domineren vandaag de Place St Georges. Eén van die mooie gevels is van het voormalige prins-bisschoppelijke paleis. Nu woont Jack Buck hier, 'ambassadeur voor het Land van Rode' van het HLP en organisator van de feestelijke inhuldiging in 2009. Mijn toekomstige collega mag zijn vergulde ambassadeursplaat echter niet zomaar tegen de beschermde gevel nagelen, dus staat ze uitgesteld achter een venster.

OUD EN NIEUW LIMBURG

De Maas vormde de westgrens van het oude Hertogdom Limburg. Dit omvatte het Land van Herve, de Voerstreek, een stuk Hoge Venen voorbij Eupen en een grote enclave in de Ourthevallei. In 1815, na de val van Napoleon, viste koning Willem I de naam Limburg weer op voor zijn nieuwe provincie. Na de afscheuring van België werden in 1839 de huidige grenzen van een opgesplitst Nederlands en Belgisch Limburg vastgelegd. Het middeleeuwse Hertogdom Limburg ligt dus voor een groot deel in Wallonië, inclusief 'residentiehoofdstad' Limbourg.

Regelmatig volgt het traject bekende paden, zoals GR 128, GR 563 en GR 573.

LANGS HAGEN EN HEGGEN

Vanuit Limbourg daal ik langzaam de Vesdervallei in. Op een oud pad door een landschap van hagen en heggen loopt het HLP, in het spoor van GR 573, langs de mooi gelegen kerk van Goë. Onderweg naar *Eupen* verraaft de dubbele oude grenspaal 178 dat we Duitstalig België intrekken. Hij markeert de scheiding tussen het oude Pruisen en het België van 1830, zonder Oostkantons. In de verte pieken al de groene spitsen van de Eupense Sint-Nikolaaskerk. De oude Limburger Weg voert me richting Eupense bovenstad. Het kleine stedelijke museum van Eupen langs het traject is een must – zeker voor een ambassadeur in spe – om meer kennis te vergaren over het Hertogdom Limburg. Tussen de carnavalmaskers en andere parafernalia hangen ook eeuwenoude prenten en kaarten van het Hertogdom en van de residentiestad 'Limborch'. Die zag er toen nog uit als een waar bastion.

FLEURIGE HOHNBACHVALLEI

Door de velden zet ik wat later koers naar *Walhorn*. Het kermisplein van het 1100 jaar oude dorpje wordt binnenkort omgedoopt tot 'Rolduc-Platz', als eerbewijs aan abt Rolduc, het religieuze machtscentrum van het voormalige Hertogdom. Het zal voor de inwoners even wennen worden aan de nieuwe naam, die er onrechtstreeks gekomen is dankzij het HLP. In 2009 en 2010 werden immers 'estafettetochten' op het HLP gehouden, waarbij telkens de lokale burgemeester mee op pad ging.

De E40 snijdt dwars door Walhorn.

Als het autolawaai is weggestorven, komt *Astenet* in zicht. Langs een eikenhouten kapel en kasteel Thor kom ik bij het rusthuis Katharinenstift. Hier begint een grasgroen traject. Wit-rode GR-streepjes loodsen me via hekjes dwars door de weiden. Ze zijn van GR 563, waarmee het HLP nu een tijd samenloopt. Het pad voert door de enig mooie Hohnbachvallei. In de lente bloeien er fleurige anemonen of bosmuur langs de paden en op de beboste oevers van de slingerende rivier groeien wilde narcissen, hyacinten en daslook. Wie goed speurt kan hier goudveil, waterkers, blauwe rapunzel, zinkboerenkers, orchideeën en het unieke zinkviooltje waarnemen.

ZINK EN PELGRIMS

Langs kasteel Eyneburg kom ik wat later Kelmis binnen. Boven de mooie Geulvallei loopt het HLP naar Neu-Moresnet. Internationale vrachtreinen rollen er over de 1107 meter lange 'luchtbrug', die deel uitmaakt van de spoorlijn Antwerpen – Aken. Wat verder ligt Moresnet-Chapelle, een klein pelgrimsoord. Hier pikt het HLP de Compostelaroute op die van de Akense Sint-Jakobskerk naar de Maasvallei loopt. Die 'Pilgerweg' loopt in een vrij rechte lijn stijgend door het uitgestrekte Preuswald. Op het hoogste punt van het HLP (348 m) draaien we naar links.

GRENSLIJNEN

De huidige grenslijn tussen België en Duitsland, rechts in het bos, is nog een uniek overblijfsel van de scheiding tussen het Hertogdom Limburg en de Vrije Rijksstaat Aken. Op een stafkaart zie je ter hoogte van grenspaal 1026 een vreemde insnijding op die grenslijn. Dat inhammetje was een 'Melatenwiese', een afgelegen weide waarnaar Aken zijn leprozen verbande. De Hertogen waren blijkbaar niet happig om dat stukje grond op te eisen en vreemd genoeg werd die grensinsprong ook later nooit gecorriged. Achter elk streepje van deze grens schuilt wel een boeiend verhaal en in het Preuswald wemelt het van oude grenspalen.

Licht dalend kom ik op het hoogste punt van Nederland, vlakbij de Boudewijntoren. Vervolgens gaat het de Vaalserberg af. Het HLP kiest voor de Nederlandse kant. Langs golvende bosranden trek ik even later over de Viergrenzenweg en de Nieuwe Hertogenweg Vaals binnen. Het HLP voert hier langs het Bloemendalkasteel en het enorme Von Clermonthuis, nu gemeentehuis. Meteen voorbij Vaals steek ik de Duitse grens over.

BURCHTEN EN BOKKENRIJDERS

Langs een golfterrein, akkers en een strook bos bereik ik over de Herzogsweg het gekasseide dorp Seffent met zijn paradijselijke bronnengebied 'Sieben Quellen'. In rechte lijn gaat het vervolgens over asphalt naar en door Laurensberg en langs het historische kasteel Schloss Rahe. De stad Aken ligt vlakbij maar we draaien er van weg en lopen wat later in de brede Worm-

vallei, een bijzonder mooi traject door een oud beukenwoud. Langs een oude molen en het kasteel Wilhelmstein bereiken we de stad Herzogenrath ('s Hertogenrode). Deze grensstad wordt gedomineerd door de Burg Rode, ooit strategisch gebouwd boven de rivier de Worm om er het handelsverkeer te controleren. Ook de Hertogen van Limburg verbleven hier wel eens. Burg Rode heeft echter ook een minder fraaie kant. Er werden in de 17de eeuw processen gevoerd tegen de Bokkenrijders. In de slotkelders werd gemarteld om bekentenissen af te dwingen van vermeende misdadigers. Bij deze 'heksenjachten' vonden ook onschuldigen de dood.

HERTOGELIJKE GRAFKERK ROLDUC

Op amper een kwartiertje wandelen van Herzogenrath ligt het abdijcomplex van Rolduc. We zijn terug in Nederlands-Limburg. Het HLP laat ons eerst nog een rondje maken langs de wijngaard van de Catharinagilde en de abdijvijvers. De voormalige abdij, tevens grafkerk van de Hertogen, werd begin 12de eeuw gesticht door de Doornikse Ailbertus. Het is nu een hotel en congrescentrum. Je kan er nog wel het mooie kerkinterieur aanschouwen en afdalen in de Romaanse crypte. Op het grote voorplein pronkt de zuil van het HLP, uit Naamse natuursteen met een messing kroon als top. Vervolgens loopt het HLP dwars door de stad Kerkrade om aan de andere kant Duitsland weer in te trekken. Maar niet voor lang, aan de overzijde van de A76 ben ik 2 uren later terug in Nederland.

AMBASSADEURSWONING GEZOCHT

Er komt sterkere golving in het landschap als we voorbij Baneheide in het Limburgse Heuvelland belanden. Holle, zanderige paden en passages door weiden met hekjes zijn typisch voor dit in Nederland zeer geliefde wandelgebied. Karaktervolle dorpjes als Wahlwiller, Mechelen en Epen liggen op ons pad. Na Epen is het kort klimmen om in het Bovenste Bos op zoek te gaan naar de grens met Vlaanderen. Het zijn de vertrouwde witrode streepjes van GR 128 Vlaanderenroute die me het Voerense dorpje Teuven in leiden. Tijd om als ambassadeur voor Vlaanderen uit te kijken naar een geschikte ambtswoning. Het wat verborgen gelegen kasteel van

Sinnich lijkt me wel wat, maar voorlopig neem ik mijn intrek op camping Hacienda ...

VOERENSE WANDELBRANDSTOF

Muzikaal begeleid door een zanglijster daal ik de volgende ochtend over een stenig, hol paadje flierefluitend af naar het gehucht Veurs. Het traject van onze eigen GR 128, dat door het HLP hier een tijdje wordt geadopteerd, is toch wel prachtig! In de kleine kruidenierszaak van Jetteke verhuist een flesje 'Voerdrupke' naar mijn kant van de winkeltoeg. Ideale wandelbrandstof om een sputterende thermometer te lijf te gaan op deze kille morgen. Over de beboste heuveltoppen en hellingen van Voeren trekken we naar de taalgrens. Overal appelbomen hier. Zelfs de meer dan vijf meter dikke zomerlinde van Warsage, die langs ons pad staat, is in de volksmond bekend als 'de appelboom'. Een lange afdaling brengt me nu snel in de vallei van de Berwijn. Cisterciënzermonniken vonden het hier al in de 12de eeuw zo mooi dat ze er de naam 'Vallei van God' aan gaven, of 'Val-Dieu'. Nippen aan het plaatselijke abdijbier is populair, maar de be-

kende Val-Dieu-kaas wordt niet hier gemaakt. Door een Herve-landschap van hagen, hekjes en weiden loop ik naar Aubel. Meer zulke paden leiden langs het Amerikaans oorlogskerkhof van Hombourg en verder tot Henri-Chapelle.

KROON OP DE TOCHT

Hoewel de dorpen *Welkenraedt* en *Baelen* deel uitmaakten van het Hertogdom Limburg is de Plat-dietse taal van het oude Limburg enkel nog herkenbaar in de plaatsnamen. De laatste kilometers HLP, over een mooi en hooglopend graspad, gunnen me een prachtige blik over oud Limburg

en zijn residentieburcht. Nog even in de *Vesdervallei Dolhain* door, niet meteen het fraaiste dorp van onze tocht. Tot slot een rentree en grandeur, want net voor de stadswallen van Limbourg staat weer zo'n gekroonde zuil van het HLP. Op het historische plein dwaalt mijn blik nog een laatste keer langs de mooie gevels en naar dat ene raam waarachter een blinkende ambassadeursplaat prijkt ... ▲

Tekst en foto's: Luc Selleslagh
Bron: magazine OP PAD

STEEKKAART

ROUTE EN BEWEGWIJZERING

Het Hertog Limburg Pad ontstond uit het idee om Limbourg, de residentiestad van de Hertogen, te verbinden met hun grafkerk Rolduc. In 2010 werd dit vrijwilligerswerk bekroond toen kroonprins Willem-Alexander als toekomstige titeldrager van 'Hertog van Limburg' naar abdij Rolduc kwam.

De lengte van het HLP is 140 km. Wij liepen de tocht in vijf etappes van 25 tot 32 km. Regelmatig volgt het traject GR-paden, zoals GR 128, GR 563, GR 573, het Krijtlandpad en het Duitse X1 pad. Voorlopig is er geen eigen bewegwijzering. Behalve twee zuilen bij Limbourg en Rolduc zijn er langs de route sporadisch insignes van het HLP aangebracht: zie www.hertoglimburgpad.nl.

KAARTEN EN GIDSEN

De gids 'Hertog Limburgpad' verdeelt de tocht in 10 etappes van 7 tot 17 km. Hij bestaat in het Nederlands, Duits en Frans en bevat een routebeschrijving en veel historische achtergrond. De schematische kaartjes en beschrijvingen volstaan om het pad vlot te kunnen volgen.

In de gids zijn ook tien extra wandellussen van 4,5 tot 14 km opgenomen. Ze zijn te koop in de boekhandels van de streek en via f.sprokel@home.nl. Prijs € 15.

INFO

Eupen en Welkenraedt hebben een treinstation kort bij het HLP. Limbourg bereik je via het station van Verviers + bus 725, afstappen in Dolhain. Er is weinig grensoverschrijdend vervoer. TEC-bus 396 rijdt elke dag meermaals tussen Eupen en Vaals, via Walhorn, Astenet, Kelmis en Moresnet.

Er zijn veel overnachtingsmogelijkheden, vooral familiale hotel-restaurants.

Abdijhotel Rolduc biedt luxeuze HLP-arrangementen aan, maar je kan er ook budgetvriendelijk overnachten; www.rolduc.com. Campings liggen ongelijk verspreid over de route, soms op een paar km van het pad. Vooral Nederlands-Limburg is goed voorzien. Zelf slapen we op campings nabij Vaals en Teuven.

Een lange lijst van overnachtingsmogelijkheden is opgenomen in de gids van het HLP.